

1945

4 MEI, 6:22

BRESLAU, POLEN

Het lijk dreef in de derrie die door het donkere riool stroomde. Het was het lijk van een jongen, opgezwollen en aangevreten door ratten. Zijn laarzen, broek en hemd waren hem uitgetrokken. In de belegerde stad ging niets verloren.

ss-Obergruppenführer Jakob Sporrenberg liep langs het lijk. De smurrie, bestaande uit uitwerpselen en bloed, raakte ervan in beroering. Hij had een natte sjaal voor zijn mond, maar dat hield de stank niet buiten. Dit was de uitwerking van de oorlog: de machtigen kropen door riolen in een poging om te ontsnappen. Maar zo luidden zijn bevelen nu eenmaal.

Boven hem klonk de Russische artillerie waarmee de stad werd bestookt. Elke explosie deed pijn in zijn buik. De Russen hadden de fortificaties verwoest en het vliegveld aan puin gebombardeerd. Op dit moment reden de tanks door de straten, en landden er transportvliegtuigen in de Kaiserstrasse. De grote doorgangsroute was veranderd in een landingsbaan, met rijen olievaten waar olie in brandde. De rook daarvan vermengde zich met de rook die al in de lucht hing, waardoor de ochtendschemering geen kans kreeg. In elke straat woedden gevechten, evenals in de huizen, van de kelders tot de zolders.

Elk huis was in een fort veranderd.

Dat was Gauleiter Hankes laatste bevel aan de bevolking geweest: de

stad moest zo lang mogelijk standhouden. De toekomst van het Derde Rijk hing ervan af.

En van Jakob Sporrenberg.

‘Mach schnell,’ spoorde hij de anderen aan.

Zijn onderdeel van de Sicherheitsdienst – het Kommando dat belangrijke spullen hier weg moest halen – kwam achter hem aan, veertien mannen tot aan hun knieën in de drek.

Ze waren allemaal gewapend en in het zwart gekleed, en allemaal waren ze zwaar bepakt. In het midden liepen de vier grootste mannen, voormalige dokwerkers. Aan stokken over hun schouders droegen ze enorme kisten met zich mee.

Er was een reden waarom de Russen de aanval hadden ingezet op deze stad diep in het Sudetengebergte, tussen Duitsland en Polen. Via de versterkte stad Breslau konden ze de hooglanden bereiken. De afgelopen twee jaar hadden dwangarbeiders uit het concentratiekamp Gross-Rosen tunnels in een berg gemaakt. Honderd kilometer tunnels, allemaal uitgehakt en met explosieven tot stand gebracht, en allemaal voor één bepaald doel bestemd, verborgen voor geallieerde ogen.

Die Riese... De Reus.

Toch was het bekend geworden. Misschien had een van de dorpelingen buiten de Wenceslasmijn iets gefluisterd over de ziekte, de plotselinge aandoening waar zelfs mensen van buiten het complex aan ten prooi vielen.

Hadden ze maar meer tijd voor het onderzoek gehad...

Gedeeltelijk schrok Jakob Sporrenberg er nog voor terug. Hij wist niet alles van het geheime project, alleen de codenaam: Chronos. Maar hij wist toch genoeg. Hij had de lijken gezien die voor het experiment werden gebruikt. Hij had het gegil gehoord.

Een gruwel.

Dat was het woord dat in hem was opgekomen en dat het bloed in zijn aderen deed stollen.

Met het executeren van de wetenschappers had hij geen moeite gehad. De tweeënzestig mannen en vrouwen waren naar buiten gebracht en twee keer door het hoofd geschoten. Niemand mocht weten wat er in de diepten van de Wenceslasmijn gebeurde... Of wat daar was aangetroffen. Slechts één onderzoeker mocht in leven blijven.

Doktor Tola Hirszelfd.

Jakob hoorde haar plonzend achter zich aan lopen. Haar polsen zaten op haar rug gebonden en ze werd meegesleurd door een van zijn mannen. Ze was achter in de twintig en lang voor een vrouw. Ze had

kleine borsten, maar een forse taille en goedgevormde benen. Ze had golvend zwart haar en ze zag bleek na al die maanden onder de grond. Eigenlijk had ze samen met de anderen gedood moeten worden, maar haar vader, Oberarbeitsleiter Hugo Hirszfeld, degene die de leiding over het project had, had uiteindelijk aangetoond dat zijn bloed besmet was, dat hij half Joods was. Hij had geprobeerd zijn onderzoeksdossiers te vernietigen, maar voordat hij zijn ondergrondse kantoor met een brandbom in de as had kunnen leggen, had een van de bewakers hem overhoopgeschoten. Zijn dochter bofte dat iemand die alles van *die Glocke* wist, in leven moest blijven om het onderzoek voort te zetten. Net als haar vader was ze geniaal, en ze was beter op de hoogte van zijn onderzoek dan de andere wetenschappers.

Toch zou het moeite kosten haar te overreden.

Elke keer dat Jakob haar kant op keek, schoten haar ogen vuur. Hij voelde haar haat als de hitte van een oven. Toch zou ze meewerken... Net als haar vader dat had gedaan. Jakob wist hoe hij met *Juden* moest omgaan, vooral die van gemengd bloed. *Mischlinge*. Dat waren de ergste. Halve Joden. Er deden zo'n honderdduizend Mischlinge dienst in het leger van het Reich. Joodse soldaten. Een vreemde kronkel in de naziwetten stond het hun toe hun land te dienen, zodat hun leven gespaard bleef. Er was wel dispensatie voor nodig. Meestal waren Mischlinge uitstekende soldaten, omdat ze moesten aantonen dat hun trouw eerder bij het Reich lag dan bij hun ras.

Toch had Jakob hen nooit vertrouwd. Tola's vader had bewezen dat zijn wantrouwen niet ongegrond was. Het had Jakob niet verbaasd dat de doctor een poging tot sabotage had gedaan. Juden kon je nu eenmaal niet vertrouwen, je kon ze alleen maar uitroeien.

Maar het vrijgeleide voor Hugo Hirszfeld was door de Führer zelf getekend. Vader en dochter zouden gespaard blijven, evenals zijn bejaarde ouders die ergens in Midden-Duitsland woonden. Jakob vertrouwde Mischlinge dan wel niet, maar hij vertrouwde de Führer ten volste. Zijn opdracht was duidelijk geweest: haal de noodzakelijke hulpmiddelen uit de mijn zodat het werk kan worden voortgezet, en verwoest de rest.

Dat hield in dat hij de dochter moest sparen.

En het kind.

Het pasgeboren jongetje was gewikkeld in doeken. Het was een Joods kind van niet ouder dan een maand. Het kind had een slaapmiddeltje toegediend gekregen om ervoor te zorgen dat het tijdens de vlucht stil bleef.

In het kind brandde de kern van de gruwel, de ware oorzaak van Jakobs afkeer. De hoop van het Derde Rijk lag in deze kleine handjes – de

handjes van een Jóóds kind. Een misselijkmakende gedachte. Het kind kon beter aan een bajonet worden gespietst. Maar hij had een opdracht gekregen.

Hij zag dat Tola met een zowel vurige als bedroefde blik naar het kind keek. Tola had niet alleen haar vader bij zijn onderzoek geholpen, ze was ook opgetreden als pleegmoeder van de jongen. Ze had hem in slaap gewiegd en hem gevoed. Het kind was de enige reden waarom de vrouw meewerkte. Pas nadat was bedreigd het kind te doden, had ze Jakobs eisen ingewilligd.

Boven hen ontplofte een mortiergranaat. Iedereen viel op zijn knieën terwijl het geluid door de tunnel weergalmde. In het beton verschenen scheuren, en stof dwarrelde in het smerige water.

Zacht vloekend stond Jakob op.

Zijn onderbevelhebber, Oskar Henricks, kwam naast hem staan en wees naar waar het riool zich vertakte.

‘We nemen die tunnel, Obergruppenführer, een hemelwaterafvoer. Volgens de plattegrond komt die uit op de rivier, niet ver van het Domeiland.’

Jakob knikte. Vlak bij dat eiland zouden een paar gecamoufleerde kanonneerboten moeten liggen, bemand door een ander Kommando. Dat was nu niet ver meer.

Hij versnelde zijn pas toen het Russische bombardement heftiger werd. Deze hernieuwde aanval luidde duidelijk de val van de stad in. Overgave was onvermijdelijk.

Toen Jakob de aftakking had bereikt, klom hij uit de drek en op het beton van de andere tunnel. Zijn laarzen waren zompig. Het stonk hier verschrikkelijk naar uitwerpselen, alsof het riool zijn best deed hen te verjagen.

De rest van zijn eenheid kwam achter hem aan.

Jakob scheen met zijn zaklantaarn vooruit. Rook het al een beetje friser? Met hernieuwde moed liep hij achter de lichtbundel aan. Nu de ontsnapping zo nabij was, zat zijn taak er bijna op. Zijn eenheid zou al halverwege Silezië zijn wanneer de Russen de ondergrondse doolhof van de Wenceslasmijn bereikten. Als welkom had Jakob in alle laboratoriumgangen boobytraps laten plaatsen. De Russen en hun bondgenoten zouden in de hooglanden slechts dood en verderf vinden.

Met die bevredigende gedachte vluchtte Jakob naar de frisse lucht. De betonnen tunnel liep langzaam naar beneden. De eenheid ging sneller lopen, want ineens klonk er geen artillerievuur meer. De Russen kwamen eraan.

Het werd kantje boord. De rivier zou niet lang meer openblijven.

Alsof het kind begreep in welk gevaar ze verkeerden, slaakte het jammerende, ijle geluidjes. Het slaapmiddel raakte uitgewerkt. Jakob had de arts van de eenheid gezegd dat het geen zwaar slaapmiddel mocht zijn; het leven van het kind mocht geen gevaar lopen. Misschien was dat een vergissing geweest...

Het kind begon harder te huilen.

Ergens meer naar het noorden ontplofte een mortiergranaat.

Het huilen zwol aan. Het geluid echode door de tunnel.

‘Zorg dat dat kind stil is!’ beval Jakob de soldaat die de baby vasthield.

De broodmagere man wipte met een asgrauw gezicht een beetje met het bundeltje tegen zijn schouder, waarbij hij zijn zwarte pet verloor. Hij probeerde het jongetje los te wikkelen, maar daarvan ging het kind alleen nog harder krijzen.

‘L-laat mij maar,’ zei Tola smekend. Ze probeerde haar elleboog los te rukken. ‘Hij heeft mij nodig.’

Degene die het kind droeg keek even naar Jakob. Boven was het stil geworden. In de tunnel bleef het kind maar krijzen.

Jakob vertrok zijn gezicht en knikte.

De touwen rond Tola’s polsen werden doorgesneden. Ze wreef haar vingers om de bloedsomloop op gang te krijgen, en stak vervolgens haar handen naar het kind uit. De soldaat was blij zijn last aan haar te kunnen overdragen. Ze steunde het hoofdje van het kind in het holletje van haar elleboog en wiegde hem zachtjes terwijl ze zich over hem heen boog. Ze maakte troostende geluidjes.

Het krijzen veranderde in zacht gejammer.

Tevreden knikte Jakob naar de man die haar onder zijn hoede had. De man hief zijn Luger en drukte die in Tola’s rug. In stilte liepen ze verder door de ondergrondse doolhof van Breslau.

Even later werd de stank van het riool overstemd door een brandlucht. Het licht van Jakobs zaklantaarn viel op de in een waas van rook gehulde uitgang van de tunnel. De artillerie bleef zwijgen, maar er klonk wel onophoudelijk geweervuur, voornamelijk in het oosten. Dichterbij hoorden ze water klotsen.

Jakob gebaarde zijn mannen in de tunnel te blijven, en stuurde de radiotelegrafist naar de uitgang. ‘Geef de boten een teken.’

De soldaat knikte en rende naar voren. Hij verdween in de rokerige duisternis. Even later flitste licht op terwijl hij een gecodeerd bericht naar het eiland stuurde. Het zou maar heel even duren of de boten waren het water overgestoken.

Jakob draaide zich om naar Tola. Ze had het kind nog in haar armen. Het jongetje was stil en had zijn oogjes gesloten.

Zonder met haar ogen te knippen ontmoette Tola Jakobs blik. 'U weet dat mijn vader gelijk had,' zei ze met grote stelligheid. Even dwaalde haar blik af naar de verzegelde kisten, toen richtte ze die weer op hem. 'Ik zie het aan uw gezicht. Wat wij hebben gedaan... Dat ging te ver.'

'Het is niet aan ons om tot zulke conclusies te komen,' reageerde Jakob. 'Wie moet het dan doen?'

Jakob wendde zich hoofdschuddend af. Hij had de opdracht van Heinrich Himmler in hoogsteigen persoon gekregen. Het was niet aan hem om vragen te stellen. Hij voelde de vrouw nog naar zich kijken, en hij hoorde haar fluisteren: 'Het is tegen God en tegen de natuur.'

Er werd geroepen, en daardoor hoefde hij niet op haar opmerking te reageren. 'De boten komen eraan!' kondigde de radiotelegrafist aan, terwijl hij terugliep door de tunnel.

Jakob blafte een bevel en liet zijn mannen positie innemen. Hij ging hen voor naar het einde van de tunnel, die uitmondde op de steile oever van de Oder. Het werd al licht, in het oosten was de lucht rossig gekleurd, maar boven het water hing zwarte rook. Die bood bescherming.

Maar voor hoe lang?

Het geweervuur hield aan, alsof er met vuurwerk werd gevierd dat de stad Breslau werd verwoest.

Eenmaal uit de stank van het riool gekomen rukte Jakob de natte sjaal voor zijn gezicht weg en haalde diep adem. Zoekend tuurde hij over het grauwe water uit. Lage boten van zo'n zeven meter lang scheerden met dreunende motoren over de rivier. Op de boegen waren onder groen zeildoek MG-42 mitrailleurs gemonteerd.

Achter de boten was nog net het eiland vagelijk zichtbaar. Ostrów Tumski, het Domeiland, was geen echt eiland meer; in de negentiende eeuw was er zoveel slib in de rivier blijven liggen dat er een verbinding met de overkant was ontstaan. Een eveneens negentiende-eeuwse brug van smaragdgroen geschilderd gietijzer verbond het eiland met deze oever. Onder de brug gleden de twee kanonneerboten langs de stenen pijlers terwijl ze de oever naderden.

Jakobs blik werd omhooggetrokken net op het moment dat een straal zonlicht op de twee hoog oprijzende torens van de dom viel, de dom waarvan het eiland zijn naam te danken had. Op het eiland stonden wel zes kerken.

In zijn hoofd hoorde Jakob nog wat Tola had gezegd: het is tegen God en tegen de natuur.

De kilte van de vroege ochtend drong door zijn doorweekte kleding heen, en hij huiverde. Hij zou blij zijn als hij hier weg was, wanneer hij de gebeurtenissen van de afgelopen dagen kon vergeten.

De eerste boot had de oever bereikt. Blij met deze afleiding, en misschien nog meer opgelucht dat ze hier eindelijk weg konden, liet hij zijn mannen snel de twee boten inladen.

Tola stond een beetje opzij met de baby in haar armen, bewaakt door een enkele soldaat. Ook zij had de opgloeierende torens in de lucht vol rook gezien. Het geweervuur kwam dichterbij, en in de verte waren langzaam oprukkende tanks te horen. Er werd gegild en geschreeuwd.

Waar was die God die ze vreesde?

Niet hier.

Zodra de boten beladen waren, liep Jakob naar Tola. 'Instappen.' Hij had streng willen klinken, maar iets in haar gezicht maakte dat zijn stem vriendelijk klonk.

Ze gehoorzaamde met haar blik op de torens van de dom gericht, en met haar gedachten in nog hoger sferen.

Op dat moment zag Jakob hoe mooi ze had kunnen zijn – als ze geen Mischling was geweest. Maar toen stootte ze met haar voet tegen iets aan. Ze struikelde, maar wist overeind te blijven, met de baby tegen zich aan gedrukt. Ze richtte haar blik op het grauwe water met de laaghangende rook erboven. Haar gezicht kreeg weer die harde uitdrukking. Zelfs haar ogen stonden hard terwijl ze naar iets zocht om op te gaan zitten.

Ze nam plaats op een bankje aan stuurboord, met haar bewaker naast zich.

Jakob ging tegenover hen zitten en gebaarde dat de boot kon vertrekken. 'We mogen niet te laat komen.' Hij tuurde over de rivier uit. Ze voeren in westelijke richting, weg van het oostfront, weg van de opkomende zon.

Hij keek op zijn horloge. Rond deze tijd zou er een Duits Junker Ju-52 transportvliegtuig op hen staan wachten, op een verlaten vliegveld tien kilometer verderop. Het was beschilderd met een rood kruis, gecamoufleerd als medisch transport: een beetje extra zekerheid tegen aanvallen.

De boten zwenkten de vaargeul op, en de motoren draaiden meer toeren. De Russen konden hen nu niet meer tegenhouden. Het was voorbij.

Ineens werd zijn aandacht getrokken door een beweging aan de andere kant van de boot.

Tola boog zich over de baby en drukte een kus op zijn zachte haartjes. Daarna hief ze haar gezicht op en keek Jakob recht aan. Hij zag geen opstandigheid of woede, alleen vastberadenheid.

Jakob wist wat ze van plan was. 'Nee...'

Het was te laat.

Tola boog zich over de reling achter zich en zette zich met haar voeten af. Met de baby tegen zich aan gedrukt viel ze achterover in het koude water.

Verrast draaide de bewaker zich om en vuurde blindelings in het water.

Jakob sprong op hem af en mepte zijn arm omhoog. 'Pas op! Je zou het kind kunnen raken!'

Jakob boog zich over de reling en keek zoekend in het water. Ook de anderen waren opgesprongen. De boot schommelde wild. In het loodgrijze water zag Jakob niets dan zijn eigen weerspiegeling. Hij gebaarde de schipper dat hij een rondje moest varen.

Niets.

Hij zocht naar luchtbelletjes, maar in het kolkende water van hun kielzog was zoiets niet te zien. Woedend beukte hij met zijn vuist op de reling.

Zo vader, zo dochter...

Alleen Mischlinge zouden zo drastisch handelen. Hij had dat al eerder meegemaakt: *Jüdische* moeders die hun kinderen smoorden om hen erger leed te besparen. Hij had gedacht dat Tola een sterker karakter zou hebben. Maar misschien had ze geen andere keus gehad...

Ze maakten voor de zekerheid nog een paar rondjes. Zijn mannen speurden beide oevers af. Ze was weg. En toen er een mortiergranaat fluitend over hen heen vloog, besloten ze maar verder te gaan.

Jakob beval zijn mannen weer te gaan zitten. Hij wees naar het westen, waar het vliegtuig op hen wachtte. Ze hadden de kisten en de dossiers nog. Dit was een tegenslag, maar daar kwamen ze wel overheen. Er was een kind geweest; er kon nog een kind komen.

'We gaan,' zei hij.

De twee boten voeren op volle kracht verder.

Even later verdwenen ze in de rook van het brandende Breslau.

Tola hoorde de boten in de verte verdwijnen.

Ze watertrapte achter een van de dikke steunberen van de gietijzeren Tumskibrug. Ze hield haar ene hand over de mond van de baby, zodat het kind geen kik kon geven. Ze smoorde hem bijna, maar ze hoopte dat er tussen haar vingers door genoeg lucht kwam om te ademen. Het kind was echter zwak...

Net zoals zij.

De kogel had haar in haar hals geraakt. Het bloed stroomde eruit en kleurde het water rood. Ze begon wazig te zien, maar toch lukte het haar het kind boven water te houden, al kostte het moeite.

Even tevoren, toen ze zich in de rivier had gestort, was ze nog van plan geweest zichzelf en het kind te verdrinken. Maar de koude was als een klap gekomen, en haar hals deed erge pijn. Iets in haar knapte, en daardoor wankelde haar besluit. Ze herinnerde zich de torens die in het licht baadden. Die kerk hoorde niet bij haar godsdienst, die maakte geen deel uit van haar erfgoed. En toch herinnerde het haar eraan dat er na de duisternis licht kwam. Er was een tijd waarin mannen hun broeders niet afslachtten, een tijd waarin moeders hun kinderen niet verzopen.

Ze had zich door de stroming laten meevoeren naar de brug. Onder water had ze het neusje van het kind dichtgeknepen en haar eigen adem in zijn mondje geblazen. Hoewel ze was voorbereid op de dood, was ze toch gaan vechten voor het leven. Die strijdlust brandde als een vuurtje in haar borstkas.

De jongen had niet eens een naam gekregen.

Niemand mocht naamloos sterven.

Ze beademde het kind terwijl ze onder water blindelings met de stroom mee zwom. Het was stom geluk geweest dat ze bij de pijler was gekomen, waar ze kon schuilen.

Maar nu de boten weg waren, kon ze niet langer wachten.

Ze bloedde hevig. Ze wist dat ze alleen door de koude in leven bleef. Maar diezelfde koude was dodelijk voor het zwakke kind.

Wanhopig en met ongecoördineerde slagen zwom ze in de richting van de oever. Ze voelde zich zwak en als verdoofd. Ze zonk, en met haar mee verdween het kind onder water.

Nee.

Ze worstelde zich naar boven, maar ineens leek het water stroperig, en dat bemoeilijkte het zwemmen.

Ze weigerde het op te geven.

Toen stootte ze met haar laars tegen een steen. Ze slaakte een kreet, even vergeten dat ze nog onder water was, en ze kokhalsde van het rivierwater dat ze binnenkreeg. Weer zonk ze weg, maar ze wist zich af te zetten tegen de modderige stenen. Ze kwam boven en zwom naar de kant.

De oever was steil.

Op handen en knieën kroop ze uit het water, met de baby tegen zich aan gedrukt. Eenmaal op de stenige oever gekomen, viel ze op haar gezicht. Ze had geen kracht meer om zich op te richten. Het kind baadde in haar bloed. Het kostte haar moeite zich op het kind te concentreren.

Het bewoog niet. Het ademde niet.

Ze sloot haar ogen en prevelde een gebed terwijl alles om haar heen zwart werd.

Huil dan, verdomme, huil...

Broeder Varick was de eerste die het hoorde: een zacht mauwen.

Hij schuilde met de andere broeders in de wijnkelder onder de kerk van de Heilige Petrus en Paulus. Ze waren de afgelopen nacht gevluht toen de bombardementen waren begonnen. Op hun knieën hadden ze gebeden dat hun eiland gespaard mocht blijven. De kerk, die in de vijftiende eeuw was gebouwd, had de vele machtswisselingen in deze grensstreek overleefd. Hier zochten ze hemelse bescherming, om het nogmaals te kunnen overleven.

Terwijl ze in gebed waren verzonken, hoorden ze de klaaglijke kreetjes.

Broeder Varick stond op, iets wat hem met zijn stijve benen nogal veel moeite kostte.

‘Waar ga je heen?’ vroeg Franz.

‘Ik hoor dat mijn kudde me roept,’ antwoordde Varick. De afgelopen twintig jaar had hij etensrestjes uitgedeeld onder de zwerfkatten langs de rivier, of aan de straathond die af en toe in de buurt van de kerk aan de rivier zwierf.

‘Dit is daar het moment niet voor,’ waarschuwde een andere broeder angstig.

Broeder Varick was te oud om de dood te vrezen. Hij liep door de kelder en bukte voordat hij het gangetje naar de uitgang in liep. Vroeger werden er door deze gang kolen naar binnen gebracht, die werden opgeslagen waar nu groene flessen tussen het stof en het eikenhout lagen.

Hij bereikte de deur, tilde de dwarsbalk op en verschoof de grendel.

Met zijn schouder duwde hij de deur open.

De rook sloeg hem op de keel – en toen keek hij naar beneden, waar het mauwen vandaan kwam. ‘*Nasjwietsza Panienko...*’ prevelde hij ontzet.

Een vrouw lag op de treden voor de deur in de met steunberen versterkte muur van de kerk aan de rivier. Ze bewoog niet. Snel liep hij naar haar toe, daarna knielde hij bij haar neer en prevelde een gebed.

Hij stak zijn hand naar haar hals uit om haar polsslag te voelen, maar vond alleen een grote wond. Ze zat onder het bloed, was doorweekt en voelde zo koud als steen.

Ze was dood.

Maar daar klonk weer een kreetje...

Hij keek nog eens goed en zag toen een baby, gedeeltelijk bedekt onder haar kleren. Ook het kind zat onder het bloed.

Hoewel het kind ook doorweekt was en blauw zag van de kou, leefde het nog. Broeder Varick pakte het op. De door het water zwaar geworden doeken vielen van het lichaampje af.

Het was een jongetje.

Haastig onderzocht hij het lichaampje, en merkte dat het bloed niet van het kind afkomstig was.

Het was het bloed van zijn moeder.

Met een bedroefde blik keek hij op de moeder neer. Er stierven zoveel mensen... Hij tuurde naar de overkant van de rivier. De stad stond in brand, de rook rees in de dageraad kolkend op. Nog steeds klonk overal geweervuur. Was ze over de rivier gezwommen om haar kind te redden?

‘Rust in vrede,’ fluisterde hij tegen de vrouw. ‘Je hebt het verdiend.’

Daarna liep broeder Varick terug de gang in. Hij droogde het bloed en het water van het kind af. Het kind had zacht donshaar, maar het was sneeuwwit, terwijl het kind niet veel ouder dan een maand kon zijn.

Door Varicks goede zorgen begon het kind harder te huilen. Het vertrok zijn gezichtje, maar het bleef koud en zwak.

‘Huil maar, kleintje.’

Bij het horen van die stem opende het kind de oogjes. Ze waren blauw, stralend, zuiver blauw. Maar ja, de meeste pasgeborenen hebben blauwe ogen. Toch wist Varick op de een of andere manier dat dit kind altijd hemelsblauwe ogen zou hebben.

Hij drukte het kind tegen zich aan om het te verwarmen. Ineens zag hij iets kleurigs. Wat is dat nou, dacht hij. Hij draaide het voetje. Op de hiel stond een symbool getekend.

Nee, het was niet getekend. Voor de zekerheid wreef hij erover.

Het was een rode tatoeage.

Hij keek er aandachtig naar. Het was een kraaienpoot.

Broeder Varick had een groot deel van zijn jeugd in Finland gewoond. Hij herkende het symbool: het was een runenteken. Hij wist niet wat de rune betekende en schudde zijn hoofd. Wie had het kind van zo'n merk-

teken voorzien? Wie deed zo iets doms?

Met een frons keek hij naar de moeder.

Het deed er ook niet toe. De zoon hoefde niet gebukt te gaan onder de zonden van de vader.

Hij veegde het laatste bloed van het hoofdje en stopte het kind lekker warm onder zijn pij.

‘Arme jongen. Je hebt een zwaar welkom op de wereld gekregen.’

**EERSTE
DEEL**

HET DAK VAN DE WERELD

HET HEDEN

16 MEI, 6:34

DE HIMALAYA

BASISKAMP OP DE MOUNT EVEREST, 5400 METER

‘De Dood rijdt op de wind.’

Taski, de leider van de sherpa's, verkondigde dit oordeel met de plechtigheid en zekerheid van de vakman. De gedrongen man met de cowboyhoed was net iets meer dan een meter vijftig lang. Maar zijn houding maakte veel goed, die straalde gezag uit. Met zijn spleetogen keek hij aandachtig naar de rij wapperende gebedsvlaggen.

Doctor Lisa Cummings keek door het zoekvenster van haar Nikon D-roo en drukte af. Taski was hun gids, maar hij was ook degene die ze voor haar psychometrisch onderzoek bestudeerde. Een ideale proefpersoon.

Ze was met een beurs naar Nepal gekomen om de fysiologische effecten te bestuderen van het zonder extra zuurstof de Mount Everest beklimmen. Tot 1978 had nog niemand de Everest zonder zuurstofflessen beklommen omdat de lucht daar te ijl was. Zelfs ervaren bergbeklimmers die extra zuurstof bij zich hadden, kregen last van uitputtingsverschijnselen, slechte coördinatie, dubbelzien en hallucinaties. Het werd als onmogelijk beschouwd een top op een hoogte van achtduizend meter zonder extra zuurstof te bereiken.

Maar in 1978 deden twee Tiroolse bergbeklimmers het onmogelijke en

bereikten de top met niets anders dan hun eigen naar zuurstof snakken-de longen. De jaren daarna volgden ongeveer zestig mensen hun voorbeeld, en stelden daarmee een nieuw doel voor de bergbeklimmende elite.

Voor een stresstest in een atmosfeer met een lage druk was geen betere omgeving denkbaar.

Voordat Lisa Cummings hiernaartoe was gekomen, had ze vijf jaar lang onderzoek gedaan naar de fysiologische effecten van hoge druk op het menselijk lichaam. Daarvoor had ze diepzeeduikers bestudeerd terwijl ze aan boord was van het onderzoeksschip de *Deep Fathom*. Later was ze door omstandigheden gedwongen iets anders te gaan doen... Zowel omstandigheden op haar werk als in haar privéleven. Zodoende had ze een beurs bij de National Science Foundation aangevraagd voor onderzoek in een heel andere richting: de fysiologische effecten van lage druk op het menselijk lichaam.

En daarom zat ze nu op het dak van de wereld.

Lisa nam nog een foto van Taski Sherpa. Zoals velen had Taski de naam van de etnische groep waartoe hij behoorde als achternaam aangenomen.

Taski liep een eindje weg bij de rij wapperende gebedsvlaggen. Hij knikte en wees met de sigaret tussen zijn vingers naar de hoog oprijzende top-pen. 'Slechte dag. De Dood rijdt op de wind,' zei hij nogmaals. Daarna nam hij een haal van zijn sigaret en draaide zich om. Het besluit was genomen.

Maar daar waren de anderen het niet mee eens.

Er klonken teleurgestelde geluiden. De klimmers keken op naar de wolkeloze lucht boven hen. Het tien man sterke team had negen dagen op goed weer gewacht. Eerder had niemand bezwaar gemaakt dat ze niet verder gingen, want een week lang had het gestormd. In de Baai van Bengalen had een cycloon gewoed die het weer hier had beïnvloed. Een sterke wind met snelheden van meer dan honderdvijftig kilometer per uur had het kamp geteisterd. Een van de kooptenten was weggewaaid, mensen waren omvergeblazen, en de sneeuw had plekjes naakte huid bewerkt alsof het schuurpapier was.

Maar deze ochtend was stralend, en iedereen had goede hoop gekregen. Het zonlicht zette de Khumbu-gletsjer in een stralend licht. Hoog boven hen torende de met sneeuw bedekte top van de Everest, omringd door de serene zustertoppen; net een bruid met haar bruidsmeisjes.

Lisa had al wel honderd foto's gemaakt. Ze had het veranderende licht in al zijn schoonheid vastgelegd. Eindelijk begreep ze de plaatselijke benamingen van de Everest. In het Chinees luidde die: Chomolunga, de

Moedergodin van de Wereld, en in het Nepalees: Sagarmantha, de Hemelgodin.

Zwevend boven de wolken was de berg inderdaad een godin van ijs en steen. Ze waren hier om haar te aanbidden, om zich waardig te tonen de hemel te kussen. Het was allemaal niet goedkoop: vijftienduizend dollar per persoon. Maar daarbij inbegrepen waren de kosten voor de kampeerbenodigdheden, de dragers, de sherpa's, en natuurlijk de jaks. Het geloei van een van de koeien klonk door de vallei. Zij was een van de twee dozijn die ze hadden meegenomen. Overal in het kamp stonden rode en gele tenten. Op deze steenachtige plek waren nog vijf kampen, en de teams daar wachtten ook op het moment dat de stormgoden het welletjes zouden vinden.

Maar volgens hun sherpa was dat deze dag nog niet het geval.

'Wat een onzin,' zei de bedrijfsleider van een firma in sportartikelen die te Boston was gevestigd. Hij was gekleed in het nieuwste model met dons gevulde pak, en stond met over elkaar geslagen armen naast zijn ingepakte rugzak. 'We betalen meer dan zeshonderd dollar per dag om hier een beetje op ons gat te zitten. Ze kleden ons uit. Er is verdomme geen wolkje aan de lucht!'

Hij praatte zacht, alsof hij een opstand wilde ontketenen, maar daarvan niet de leiding wilde hebben.

Lisa kende zijn type: een zeikerd. Misschien had ze achteraf gezien beter niet met hem naar bed kunnen gaan. Ze kromp in elkaar bij de herinnering. Het was nog in de Verenigde Staten geweest, tijdens een bijeenkomst in het Hyatt Hotel in Seattle, en ze had net een paar whisky's te veel op. Boston Bob was weer zo'n haven in de storm geweest... Niet de eerste, en waarschijnlijk ook niet de laatste. Maar één ding was zeker: in deze haven zou ze nooit meer voor anker gaan.

Ze vermoedde dat dat de reden was waarom hij zich zo rebels opstelde.

Ze wendde zich af in de hoop dat haar jongere broer de gemoederen tot bedaren zou brengen. Josh was een zeer ervaren bergbeklimmer, hij had ervoor gezorgd dat zij mee mocht op een van de door hem geleide tochten de Everest op. Minstens twee keer per jaar organiseerde hij waar ook ter wereld dergelijke tochten.

Josh Cummings stak zijn hand op. Net als zij was hij blond en slank. Hij droeg een zwarte spijkerbroek die hij in zijn laarzen van Millet One Sport had gepropt, met daarboven een lichtgewicht grijs thermisch hemd.

Hij schraapte zijn keel. 'Taski heeft de Everest twaalf keer beklommen. Hij kent de berg, hij kent haar stemmingen. Als hij zegt dat het weer te

onvoorspelbaar is om verder te trekken, blijven we hier nog een dag om te acclimatiseren en te oefenen. Als iemand dat wil, kan ik ook een dagtocht organiseren naar het rododendronwoud in de Khumbu-vallei, onder leiding van twee gidsen.'

Iemand stak een hand op. 'En een dagtocht naar het Everest View Hotel? We kamperen al zes dagen in deze verdomde tenten. Ik zou wel een warm bad willen nemen.'

Er klonken instemmende geluiden op.

'Ik weet niet of dat wel zo'n goed idee is,' waarschuwde Josh. 'Het hotel ligt hier een dagreis vandaan, en de kamers worden tegen hoogteziekte van extra zuurstof voorzien. Dat zou jullie acclimatisering verpesten, en het moment van de bestijging vertragen.'

'Hebben we niet al genoeg vertraging opgelopen?' merkte Boston Bob op.

Josh negeerde hem. Lisa wist dat haar broer zich niet onder druk zou laten zetten om zoiets doms te doen als onder slechte weersomstandigheden de top proberen te bereiken. Hoewel de lucht stralend blauw was, wist ze dat dat in een paar tellen kon veranderen. Ze was net als Josh op zee opgegroeid, voor de kust van Catalina. Daar leerde je op andere tekenen te letten dan alleen maar wolken. Josh was dan misschien geen sherpa die in één oogopslag het weer kon voorspellen, maar hij luisterde naar degenen die dat wel konden.

Lisa keek naar de sneeuwpluim die van de top van de Everest oprees. Dat lag aan de straalwind die snelheden van wel driehonderd kilometer per uur kon bereiken. De pluim was haast onmogelijk lang. Hoewel de storm was gaan liggen, was er op een hoogte boven de achtduizend meter nog van alles aan de hand. De straalwind kon de storm elk moment doen terugkeren.

'We kunnen toch wel naar Kamp Een gaan?' drong Boston Bob aan. 'Dan blijven we daar op beter weer wachten.'

De stem van de bedrijfsleider van de firma in sportartikelen klonk irritant zeurderig. Hij probeerde zijn zin door te drijven. Zijn gezicht zag rood van ergernis.

Lisa kon zich niet voorstellen wat ze ooit in hem had gezien.

Voordat haar broer kon reageren, klonk er een nieuw geluid. Een dreunend geluid. Iedereen richtte zijn of haar blik naar het oosten. Tegen de opgaande zon afgetekend verscheen een zwarte helikopter. Een B-2 Squirrel A-Star Ecuriel, net een wesp. Deze reddingshelikopter was speciaal voor deze hoogte ontworpen.

Iedereen zweeg.

Een week geleden, net voordat de storm opstak, was er een expeditie naar de Nepalese kant vertrokken. Volgens de radioberichten bevonden ze zich in Kamp Twee op een hoogte van vierenzestighonderd meter.

Lisa hield haar hand boven haar ogen. Was er soms iets misgegaan?

Ze had een bezoek gebracht aan de kliniek van de Himalayan Rescue Association in Pheriche. Het was een eerstehulp post voor alle kwalen die bergbeklimmers zoal opliepen: gebroken botten, long- en hersenoedeem, bevroeringsverschijnselen, hartproblemen, dysenterie, sneeuwblindheid en allerlei infecties, waaronder soa's. Kennelijk wilden chlamydia en gonorrhoe ook de top van de Everest bereiken.

Wat kon er zijn gebeurd? Met de radio hadden ze geen noodsignalen opgevangen. Een helikopter kon niet veel hoger dan het basiskamp komen, omdat de lucht zo ijl was. Boven de vijfenzeventighonderd meter werden de doden achtergelaten waar ze waren, waardoor de hogere hellingen van de Everest in een soort ijzig kerkhof waren veranderd, bezaaid met achtergelaten uitrustingsstukken, lege zuurstofflessen en door de vorst gemummificeerde lijken.

Het geluid van de rotorbladen veranderde.

'Ze komen hierheen,' zei Josh. Hij gebaarde iedereen om bij de stormtenten te gaan staan, zodat de vrije ruimte in het midden voor de landing van de helikopter kon worden gebruikt.

De zwarte helikopter hing boven hen. Zand en kiezels warrelden op. Langs Lisa's gezicht vloog de verpakking van een Snickers. De gebedsvlaggen wapperden wild, en de jaks verspreidden zich. Na zoveel dagen van stilte was de herrie oorverdovend.

De B-2 kwam voor zo'n gevaarte zachtjes neer. De deuren zwaaiden open en twee mannen stapten uit. De ene droeg groene camouflagekleding en had een automatisch wapen over de schouder. Hij was soldaat in het Nepalese leger. De ander was een stuk langer, en ging gekleed in een rood gewaad en een rode mantel met een sjerp om het middel. Zijn hoofd was kaalgeschoren. Een boeddhistische monnik.

De twee liepen op een paar sherpa's toe en zeiden iets in rap Nepalees dialect. Er werd gebaard, en vervolgens gewezen.

Naar Lisa.

De monnik liep met de soldaat aan zijn zijde op haar toe. Aan de rimpeltjes bij zijn ogen te zien was hij halverwege de veertig. Zijn huid was koffiekleurig en zijn ogen bruin.

De huid van de soldaat was donkerder van kleur, en zijn ogen stonden dicht bij elkaar. Hij hield zijn blik ergens beneden haar halslijn gericht. Lisa had haar jack niet dicht geritst, en de sportbeha die ze onder haar

fleecetrui droeg, scheen hem te fascineren.

De boeddhistische monnik toonde meer respect en boog zijn hoofd. Hij sprak keurig Engels met een licht Brits accent. 'Doctor Cummings, het spijt me dat ik u stoort. Het is echter een noodgeval. In de kliniek werd me verteld dat u arts bent.'

Lisa fronste haar voorhoofd. 'Dat klopt.'

'In een klooster in de buurt is een geheimzinnige ziekte uitgebroken waaraan bijna alle inwoners lijden. Een man uit het naburige dorp is erop uitgestuurd om het ziekenhuis te waarschuwen, een voettocht van drie dagen. We hoopten dat een van de artsen van de kliniek naar het klooster kon komen, maar door een lawine komen ze daar handen tekort. Dokter Sorenson vertelde ons dat u in het basiskamp was.'

Lisa dacht aan de kleine Canadese arts, ook een vrouw. Ze hadden op een avond een sixpack Carlsberg soldaat gemaakt, en ook veel zoete thee met melk. 'Hoe kan ik u van dienst zijn?' vroeg ze.

'Zou u met ons mee willen gaan? Het klooster ligt geïsoleerd, maar is per helikopter goed bereikbaar.'

'Hoe lang...?' Even keek ze naar Josh, die erbij was komen staan.

De monnik schudde zijn hoofd. Hij keek bezorgd, en ook een beetje beschaamd omdat hij haar lastig moest vallen. 'De tocht duurt drie uur. Ik weet niet wat we daar zullen aantreffen.' Weer schudde hij bezorgd zijn hoofd.

'We zitten hier toch nog een hele dag vast,' zei Josh. Hij legde zijn hand op haar arm en boog zich naar haar toe. 'Ik kan beter met je mee gaan.'

Dat voorstel beviel Lisa helemaal niet. Ze kon prima voor zichzelf zorgen. Maar ze had ook gehoord over de politieke spanningen in Nepal van na 1966. In de hooglanden werd door maoïstische rebellen een guerrilla-oorlog gevoerd. Ze wilden de constitutionele monarchie omverwerpen en een socialistische republiek stichten. Er werd gezegd dat ze de ledematen van hun gevangenen met sikkels afhakten – een voor een. Hoewel er op het ogenblik een wapenstilstand van kracht was, werden er af en toe nog gruweldaden verricht.

Ze keek naar het geoliede geweer dat de soldaat vasthield. Als zelfs een geestelijke een gewapend escorte nodig had, kon ze misschien maar beter op het aanbod van haar broer ingaan.

'Ik... ik heb alleen maar een verbanddoos bij me, en monitoren voor mijn onderzoek,' stamelde ze. 'Ik ben niet goed toegerust om een grote epidemie het hoofd te bieden.'

De monnik knikte en gebaarde naar de helikopter, waarvan de rotorbladen nog draaiden. 'Dokter Sorenson heeft ons alles meegegeven wat

we nodig kunnen hebben. We verwachten niet dat we langer dan een dag van uw diensten gebruik zullen hoeven te maken. De piloot beschikt over een satelliettelefoon om uw bevindingen mee door te geven. Misschien is alles snel opgelost en kunnen we hier in de middag al terug zijn.'

Zijn gezicht betrok. Hij geloofde het zelf niet. Er klonk bezorgdheid in zijn stem door, en misschien ook angst.

Ze haalde diep adem, maar de ijle lucht bevatte nauwelijks voldoende zuurstof. Ze had een eed afgelegd. Bovendien had ze nu wel genoeg foto's gemaakt. Ze wilde wel weer eens echt aan het werk.

De monnik moest het aan haar gezicht hebben gezien. 'U komt dus met ons mee?'

'Ja.'

'Lisa...' zei Josh waarschuwend.

'Er overkomt me heus niets.' Ze kneep in zijn arm. 'Jij moet zorgen dat je team niet in opstand komt.'

Josh wierp even een blik op Boston Bob en slaakte een diepe zucht.

'Zorg jij nou maar dat hier alles goed gaat. Ik blijf niet lang weg.'

Hij keek haar aan, niet overtuigd, maar hij wilde haar niet tegenhouden. Hij keek gespannen. 'Pas goed op jezelf.'

'Ik heb toch het Nepalese leger om op me te passen?'

Josh keek naar het geoliede geweer van de soldaat. 'Daar maak ik me juist zorgen over.' Hij probeerde luchtig te klinken, maar dat lukte niet helemaal.

Lisa wist dat ze niet meer van hem kon verwachten. Ze omhelsde hem, haalde toen haar spullen uit haar tent en even later rende ze al gebukt onder de rotorbladen door en klom in de helikopter.

De piloot nam niet de moeite haar te begroeten. De soldaat ging in de stoel voor de copiloot zitten, en de monnik, die zich als Ang Gelu had voorgesteld, nam naast haar plaats, achter in de helikopter.

Ze zette een koptelefoon op om het geluid van de motor te dempen. Toch hoorde ze goed dat de motor meer lawaai maakte en de rotorbladen sneller gingen draaien. De helikopter bokte in de poging om in de ijle lucht op te stijgen. Er klonk heel hoog gejang. Eindelijk kwam de helikopter van de grond los en steeg snel op.

Lisa kreeg het gevoel of haar maag naar ergens onder haar navel zakte. De helikopter maakte een rondje boven een ravijn. Ze keek uit het raampje naar de tenten en de jaks onder zich. Ze zag haar broer staan. Hij zwaaide, of hield hij zijn hand opgestoken om zijn ogen tegen de felle zon te beschermen? Naast hem stond Taski Sherpa, duidelijk herkenbaar aan zijn cowboyhoed.

Ze dacht aan wat de sherpa had gezegd: de Dood rijdt op de wind.

Dat was op dit ogenblik geen aangename gedachte.

Naast haar prevelde de monnik geluidloos een gebed. Nog steeds was hij gespannen... Misschien was hij bang om in een helikopter te vliegen, maar hij kon ook bang zijn voor wat ze in het klooster konden aantreffen.

Lisa leunde achterover, en nog steeds hoorde ze de woorden van de sherpa door haar hoofd galmen.

Het was absoluut een slechte dag.

9:13

HOOGTE: 6775 METER

Met gemakkelijke stappen liep hij door het ravijn. Zijn stalen klimijzers drongen diep in de sneeuw en het ijs. Aan weerskanten rezen rossige rots- wanden op, bedekt met bruin korstmos. Het terrein liep omhoog.

Naar zijn doel.

Hij droeg een gewatteerd pak uit één stuk, in witte en grijze camouflagekleuren. Zijn hoofd was bedekt met een bivakmuts van polarfleece, en zijn gezicht ging schuil achter een sneeuwbril. Hij had een rugzak bij zich die eenentwintig kilo woog, inclusief het houweel en de rol touw die eraan vastzaten.

Hij had ook een pistoolmitrailleur van Heckler & Koch bij zich, met een extra magazijn met twintig patronen, en ook nog een tas waarin negen brandgranaten zaten.

Extra zuurstof had hij niet nodig, zelfs niet op deze hoogte. De afgelopen vierenveertig jaar waren de bergen zijn thuis geweest. Hij was net zo aan deze hooglanden aangepast als de sherpa's, al sprak hij hun taal niet en verrieden zijn ogen een ander erfgoed. Zijn ene oog was blauw als ijs, het andere zuiver wit. Dit verschil tekende hem net zo goed als een tatoeage op zijn schouder zou hebben gedaan. Zelfs onder de *Sonnenkönige*, de Ridders van de Zon.

Er kwam krakend geluid uit het zendertje in zijn oor.

‘Heb je het klooster al bereikt?’

Hij legde zijn hand op zijn keel. ‘Veertien minuten.’

‘Er mag niets over het ongeluk naar buiten komen.’

‘Daar zorg ik voor.’ Hij sprak toonloos en ademde door zijn neus. In de stem van de ander had hij niet alleen gezag, maar ook angst gehoord. Wat zwak... Dat was een van de redenen waarom hij zelden een bezoek